

ODBRANA

«ODBRANA» izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro

Uredništvo i uprava nalaze se u prostorijama na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom)

Glavni urednik: Prof. Dr ANTE MIŠURA

Vlasnik: Konzorcij «Odbrana», pretstavnik i odgovorni urednik MILIVOJ GRUBIŠIĆ, advokat. pripr.

GODINA I

Pretpлата: mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

Šibenik 5 oktobra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 11

Čehoslovačko pitanje od 30 IX -- 4 X

Berlin, 30 IX Pretsjednik britanske vlade i vođa Reicha izjavili su: »Mi, kancelar Reicha Adolf Hitler, i pretsjednik britanske vlade Sir Neville Chamberlain, održali smo daljnji sastanak, na kome smo utanačili, da je sadašnji sporazum i britansko-njemački sporazum od prvorazrednog značenja za dobre odnose obiju prijateljskih zemalja i za ostale zemlje u Evropi. Ovdje svečano izjavljujemo, da oba naroda neće više nikada poći u rat jedan protiv drugoga. Najčvršće smo odlučili, da ćemo sve naše sporove riješavati mirnim putem i metodama, kojima smo se ovaj put poslužili. Obojica se obvezujemo, da ćemo nastojati da se uklone postojeće poteškoće na putu dobrom sporazumu obiju naroda.«

Tačke dnevnog reda:

- 1) Ulazak njem. trupa u krajeve sudetskih Njemaca;
- 2) Plebiscit pod internacionalnom kontrolom, uključivši i poljske i mađarske manjine;
- 3) Neutraliziranje i garantiranje budućih granica Čehoslovačke;
- 4) Revizija plana izrađenog u Godesbergu;
- 5) Pripreme sa novi četvorni pakt i
- 6) Kolonijalna pitanja.

30 IX — Čehoslovačka vlada odgovorila je da prima rješenja koja su u Münchenu donijele četiri velike sile. Prema tome Čehoslovaci su otpočeli evakuacijom sudetskih krajeva, koje po Münchenskoj odluci ima da posjedne njemačka vojska.

30 IX — Italijanska štampa smatra da je obnovljen četvorni pakt i da bi trebalo obrazovati direktorij četiri sile, koji bi upravljao sudbinom Evrope.

30 IX — Poljska je riješena da konflikt s Čehoslovačkom riješi sopstvenim sredstvima kaže se u zvaničnom poljskom saopćenju.

1 X — Danas u dva sata po podne ušle su njemačke trupe u prvu ispražnjenu zoru.

1 X — Mussolini je pozvao g. Chamberlaina da ga posjeti u Rimu.

1 X — Zbog neslaganja s politikom g. Chamberlaina podnio je juče ostavku engleski ministar mornarice g. Daff Cooper.

1 X — Pored radosti zbog uklanjanja opasnosti od rata, u Parizu se izražava bojazan da će doći do popuštanja odnosa između Engleske i Francuske.

2 X — Reuter javlja: »Juče je cio Prag bio teško deprimiran. Građanstvo je počelo bivati fatalistički raspoloženo, svjesno da je učinilo sve, što može učiniti, ali da se Čehoslovačka nije mogla tući sama. Na cestama izvan Praga tokom cijelog dana su dolazili vojni transporti

s hranom i ostalim vojničkim materijalom. Vojnici su izvedali utučeni. Jedan od praških listova veli da je Čehoslovačka otišla na Golgotu da bi spasila evropski mir.

2 X — Prema vijestima, koje su u Parizu primljene, čehoslovačka vojska već je ispraznila stanoviti dio utvrđene linije, na kojoj se nalazi njemačka vojska. Razočaranje je veliko, osobito na Rusija, koja ni pristom nije makla u ovom pitanju. Veliko razočaranje vlada i obzirom na ligu naroda.

2 X — Mađarska je vlada uputila čehoslovačkoj vladi poziv da obje vlade odmah započnu pregovore u cilju najhitnijeg ostvarenja Münchenske odluke.

3 X — Poljske trupe ušle su u Tješin. Poljaci Tješina priredili su vojsci ovacije. General Dosnovski preuzeo je komandu nad Tješinom.

3 X — Mađari su uputili novu notu Pragu i tražili hitno rješenje u pogledu mađarske manjine. Praška je vlada spremna da povede pregovore s mađarskom vladom.

3 X — G. Hitler je imenovao Henleina državnim kancelarom Reicha u sudetsko-njemačkim krajevima

3 X — Papa je izjavio da je Čehoslovačka učinila najveće i krajnje žrtve za ideju mira, pa je poslao svoj papinski blagoslov Čehoslovačima. — Glavno slovačko glasilo »Slovak« upozorava na teške momente, koje proživljuje čehoslovačka država i veli: »Mi Slovaci u ovim momentima joj moramo pomoći, moramo braniti i našu slovačku otadžbinu, naše slovačko pravo na samosvojan život, koji nam je obezbijedio Bog, naš Tvorac.«

Čitav članak je konstruktivan i može poslužiti kao najbolji dokaz, da je i slovačka pučka stranka uprkos tvrdnji neprijateljske propagande odlučno i riješeno za jedinstvo čehoslovačkog naroda i države.

3 X — TRI PLANA G. HITLERA ZA MIR EVROPE

1) Saziv međunarodne konferencije za ograničenja u naoružanju.

2) Uređenje pitanja Sredozemnog mora i definitivno rješenje španjolskog pitanja, koje bi se postiglo sazivom konferencije triju velikih sila.

3) Francusko-njemački sporazum sličan onome englesko-francuskom.

Tri godine rada vlade Dr. Stojadinovića

U nedjelju, 2 oktobra, u 11 sati prije podne bila je na svečan način otvorena u paviljonu »Cvijete Zuzorić« u Beogradu grafička izložba, koja ima za svrhu da prikaže progres Jugoslavije za protekle tri godine u svim oblastima njenoga života. Po svom karakteru, ona će biti isto toliko poučna, koliko i zanimljiva. — Povlastice za ovu izložbu važe u pola cijene do 16-X.

SLOGA

Ova riječ u svim vremenima i kod svih naroda imala je veliko značenje. Ona je ulazila u mnoge poslovice, u kojima je bila izražavana najdublja filozofija stečena na dugom iskustvu pojedinih naroda.

Sloga je dobrih u dobru ona moralna i fizička snaga koja je podizala, održavala i unapređivala narode. Ona ih je vodila preko pobjede do vrhunca slave i veličine.

Čim je ovaj veliki i snažni motor prestao da djeluje, narodi su sa najviših visina padali u najdublje jazove nesreća i poraza, dok najzad nisu iščezavali sa pozornice svijeta.

I danas vidimo, kako se izdižu i napreduju narodi, kod kojih vlada ova božanska sila. Vidimo i to, kako se narodi, kod kojih nema sloge, u velikoj zajednici svijeta i ne uzimaju u obzir; a i ako se uzimaju, to se uzimaju tako, kako će što prije doći do svoje propasti.

Ovih posljednjih vremena, kad je Evropa u neizvjesnosti strahovala između nakovnja i kladiva, vidjeli smo, šta je sve sloga uradila. Da nije bilo sloznog rada između Londona i Pariza, zar bi se bilo izbjeglo svjetskom ratu. Da nije bilo sloge u Francuskoj između pojedinih stranaka, a tako i u Engleskoj, zar bi se London i Pariz složio. Da nije bilo sloge u Češkoj i Slovačkoj, zar bi Čehoslovačka bila ostala i na onome, na čemu je danas?

Iz događaja prošlih vremena, kao i današnjih, možemo se naučiti, kako bi najbolje bilo za nas, kad bi prestale narodne trzavice, kad bi se vodeći faktori prošli spekulativnih mudrovanja i rješavanja ne postojećih pitanja. Čemu da se troši tolika energija, koja ne vodi nikakvoj solidnoj konstrukciji, jer je ne pokreće nikakav zdravi princip? Čemu da se narodne mase drže u napetoj neizvjesnosti i strahovanju, što će joj donijeti skora budućnost, ako ne bude u većini?

Ta fiktivna većina mogla bi biti fatalna po naš narod. Isku-

stvo uči, kako su u najkrupnijim pitanjima narodnog života često i najintelektualniji ljudi do krajnosti apriorni, kad se nađu pred tom sfingom većine.

Trebalo bi već jednom da stvaramo logične zaključke iz pravilnih premisa; trebalo bi da izgrađujemo i unapređujemo našu zemlju na bazi istine i stvarnosti. Kad bi se ostvarile sve želje, koje su lične i privatne prirode, to bi bilo na štetu zajednice. Zajedničko se dobro postiže u zapostavljanju posebnih interesa; u sloznom radu svih elemenata zajednice. Slobodno je svakome izbirati put kojim će ići, ali svi putevi treba da vode k jednom istom cilju. U državi mogu biti razne stranke s raznim programima, ali svi programi treba da imaju istu svrhu, naime državnu sreću.

Stari su narodi govorili da je najveća nesreća za jednu državu anarhija. Ovo se zlo stvara i širi, na bazi krivih pretpostavki, na stvaranju činjenica, koje ne postoje. To je zlo plod najveće utopije. Velimo utopije, jer ona prijanja za mozak ne samo bolesnih nego i pokvarenih ljudi. Često vidimo ljude koji su navikli da lažu, kako, dok lažu, i sami vjeruju da je istina ono što lažu.

Naš je narod duševno i fizički zdrav, pa bi bila najsvetija dužnost narodnih vođa te njegove lijepe sposobnosti iskoristiti za njegovo dobro, a ne upotrebljavati ih na njegovu štetu.

I Slovaci su sanjali sve do nedavno o nečemu što se nije slagalo sa principima, na kojima bi trebalo da počiva narodna sreća. I kod njih je utopija igrala glavnu ulogu. Ali, kad se je javila jača sila sa strane, tada su se oči otvorile, i vidjeli su kako su zalutali.

Ne bi trebalo ni nama da čekamo ovakve strašne eksperimente, pa kočimo svaki plemeniti rad, nego bi trebalo da se svi prijateljimo stvarnošću, pa složno upremo u državnu mašinu, kako bi ona nesmetano fungirala. Uvijek je bolje nečemu se naučiti na tuđem nego na svom iskustvu. Čehoslovačka nas može mnogo da nauči.

RIDENDO...

Na kninskom polju

Kad se ono u Kupincu

Bratec Maček našo

Sa Mayerom pobratimom

U razgovor zašo.

— Čuješ, slatki bratec Mayer,

Hrvat slavi eno

Svoga kralja Zvonimira,

Sve je ushićeno.

Meni Samo na pameti

I slovenska slava,

Meni nije ići miho,

Gdje je silna java.

Mayer slatki, Mayer mihi,

Zastupaj me tamo;

Lovor heri, triumf slavi,

Moj je idol Samo.

Zvonimir je Hrvat bio,

Krv od tvoje krvi;

Hajde bućnom Kninskom polju

Bićeš tamo prvi.

Mitre svjetle bir-Hrvati

Tebi slavje prave,

U tebi će gledat mene

Sred hrvatske slave. —

Bratec Mayer ljubi ruke

Geniju Hrvata;

Na vrat, na nos eno leti

Do veselih svata.

Brzo stiže Mayer »Hrvat«

Na Kosovo polje;

Tu zastave, tu je slava,

Sve je dobre volje.

Kako stiže, sve mu kliče,

Sve ga k nebu diže;

Sve su oči u nj uprte,

Svak mu đerdan niže.

Nema više ni pomena

Kralja Zvonimira,

Mayeru se slava ori,

Njemu glazba svira.

— Živi Mayer, naša slavo,

Naša silna diko;

Živi krvi naše krvi,

Mačkova sliko.

Ti nas vodi, gdje slobodi

Junak tamjan pali,

Ti nas vodi, gdje je sreća.

Gdje su ideali. —

Mayer sretan priča priču

O kulam u zraku,

O državi u oblaku

I debelom mraku.

— Svi Hrvati, slatki bratec,

Vojac su tvoji;

I u vodu i u vatru,

Niko se ne boji. —

Posl'je graje, posl'je slave,

Sv'jet ostó u miru...

Narod tako čast odao

Dobrom Zvonimiru.

POSLANICA

Rascijepan veoma slavjanski
narod se tuđinom čini.

Muke ih stoji reć: složan je
silni taj svijet!

P. Preradović

ULOGA ŽENE LOTOVE.

U vrijeme ono kada se je počela
buditi na slavenskom Jugu — od
Dunava do Jadrana — slavenska
svijest, pojavi se Ilirski pokret,
pjesmom, naukom i istinom. Latin-
ština uzdrmana počne pozivati još
uspavane Slavene na okup, pred-
čujući im pogibelj i zabludu Ilir-
skog pokreta, uvjeravajući ih, da
su Iliri protiv naroda slovinskoga
i da idu za tim, da obore lijepe
stare običaje, red i poredak u dr-
žavi, preporučujući im, da ih na
svakom javnom sastanku njihovom
izviđaju i na njih se bacaju jaji-
ma, gnjillim voćem i kamenjem, a
Ljudevita Gaja i njegove pristase
ne slušaju, jer da su isti nećudo-
redni, bezbožni i propalice, u krat-
ko rećeno: Izdajice naroda slov-
inskoga i kralja (tuđinskoga) naziva-
jući ih »Puntari«, koje će reći:
svadljivci-pravdaši.

Progonstvo i suzbijanje na sve
strane, ali pjesma krči put i leti
dalje!

Doletiš ptice kukavice

Zasijaše otrovne travice;

Hajde koseci! hajde ovamo!

Da ih pokosimo!

Domovinu da čuvamo,

Zdravu uzdržimo!

Dušmani su ptice kukavice,

Tuđe sege, otrovne travice,

Koseci su nam svi Hrvati

Stare slave sinli,

Za svoj narod složni brati,

Vjerni domovini!

Ljudevit Gaj (1835)

Pristase pomnožavaju se svakog
dana, hrle na sastanke i dogovore.
Pjesma leti, iz mrtvila budi uspa-
vano i zavedeno slavenstvo, i po-
kuplja iz daljega živalj svoj pod
hrvatski barjak, u hrvatskom toru
i »Narodnom pokretu«.

Eto i opet protivnika sa svijeh
strana, sjevera i juga. Na sjeveru
od ondašnjih Madžara, na primorju
od ondašnjih »Autonomaša«. Ovi uz-
drmani počnu pozivati Slovence i
Ilire na okup (i uvljek Slavene pro-
tiv Slavena i više naziva za jedan
narod) upozorujući ih na opaka na-
čela narodnog pokreta, rigajući
svake pogrde protiv njih i njihovih
prvaka pozivajući Ilire i Narod slo-

vinski, da se na svaki javni hrvat-
ski sastanak sakupe u što većem
broju, poremete njihove kobne na-
mjere, a zborove, izlete i sastanke
njihove izviđaju, bacaju kamenje i
gnjilo voće na njih.

Progonstvo i suzbijanje na sve
strane; ali bogodani ideali pjesmom
ovjenčani i uzhitom zapjevani, bez
obzira smjelo lete dalje:

Još Hrvatska ni propala

Dok mi živimo,

Visoko se bude stala,

Kad ju uzbudimo.

Ak je dugo spala,

Jaća hoće bit,

Ak je sada u snu mala,

Če se prostranit.

Pjevanjem rodoljubne pjesme hr-
le braća sa svijeh strana na okup,
vijećaju i sjećaju se braće na isto-
ku: Srba i Bugara; izmjenjuju bo-
godane misli i zaključuju, da se
treba prostraniti dalje (ne igrati u-
iođu žene Lotove) i giedati napri-
jed, i samo naprijed, i okupiti sve
južne Slavene pod jedan barjak i
u jedan cjeloviti jugoslavenski tor,
od Crnoga do Jadranskoga mora.

Posijano sjeme počne klijati. Ju-
goslavenci se sastaju na sve strane,
vijećaju i okupljaju braću Slavene
pod jedan jugoslavenski barjak, za-
govaraju i opominju braću na lju-
bav, slogu i jedinstvo roda i zemlje
domovine. Počnu češći sastanci i
izleti.

I gle, eto ti braće Hrvata, starog
kova, stranog duha — tuđe sege,
kukom i motikom. Bez obzira na
pravac života i raspored Boga na-
šega, podližu neupućenu braću na
uzbunu protiv svakog sastanka i iz-
leta Jugoslavena, preporučujući za-
vedenom ljudstvu, da svaki jugo-
slavenski zbor ili izlet po mogućno-
sti spriječe, ako pak to ne bude
moguće, onda neka ga izviđaju i
na njih se bacaju kamenjem, noži-
ma, psovanjem i svakim sredstvom,
a njihove prvake: Strossmayera,
Preradovića, Račkoga, Šenou, Kranj-
čevića, D. Alighieri i svu kranicu
njihovih pristaša ne slušaju niti im
vjeroju.

Progonstvo i suzbijanje na sve
strane, ali pjesma utire put i leti
dalje!

BOŽE ŽIVI!

Bože živi, blagoslovi

Nasih srca plamenšte,

To hrvatsko hrvalište.

Milu zemlju, sveti dom,

Zrnje iz starog vijeka

Anaharsis Skićanin bio je mudar,
bez oholosti, on nije izgledao strog;
ali je njegovo vladanje bilo primjer-
no, život uredan, duh vedar, duša
pobožna. On je slušao najčjuvenije
filozofe; proputovao je Grčku, ali
nije našao temeljite mudrosti; svuda
je vidio lijene, tašte, svadljive, srdi-
te, halapljive i naduvene ljude, koji
su se kitili časnim imenom vrline.
— Drago dijete — govoraše osjet-
ljivi i iskusni otac svome sinu —
bježi od društva pokvarenjaka; nji-
hov je jezik laskav, ali u njima je
zmijski otrov. Vrlina je samo sigur-
na, božanska i besmrtna. Slava se
traži, ali ona je nestalna, vrlina je
uvijek čovjeku vjerna; ona mudraca
svuda prati i ona ga čini sretnim.
Trebalo poštovati vrlinu! treba bježati
od poroka. To dvoje je protivno jed-
nom drugom, to se dvoje ne može
složiti.

Da se mladi, da se novi

Svakim miljem redu svom!

Bože živi, blagoslovi

Svetu zemlju, mili dom!

Bože živi i sjedini

Troju zemlju jednog roda,

Tuđa radost, naša škoda

Da imala bude kraj.

Kad smo jednog oca sini

I jednu nam majku daj!

Bože živi i sjedini

Jednog roda troji kraj!

Bože živi i okrijepi

Rod naš slavni, rod naš mili,

Da odoli svakoj sili,

S kojom mu je bitl boj

Uskori nam danak ljepi,

Kad će bitl samo svoj!

Bože živi i okrijepi

Narod naš za svaki boj!

Bože živi i uskrili

Našu sreću do sad jednu,

Protivnici da joj padnu,

Prijatelji steku moć.

Daj sunašcu, Bože mili,

I pred naša vrata doć!

Bože živi i uskrili

Našu sreću, našu moć!

Bože živi i razžari

Svetu vatru rodoljublja,

Svako srce budi zublja.

Svako oko budi plam,

Da s narodne svote stvari

Sav usplamtli narod nam!

Bože živi i razžari

Rodoljublja sveti plam!

Bože živi i povrati,

Što je naše, nama skoro,

Ljudska pravda vraća sporo,

A duguje dugo već.

Staru bar nam krv naplati,

Dok ne bude nova teć!

Bože živi i povrati

Nama, što je naše već!

P. Preradović

ČOVJEK

(LABRYÈRE)

(nastavak 5)

Menalk se je riješio da oženi svo-
ga sina s kćerkom nekog poslovnog
čovjeka, pa neće propustiti priliku
da s vremena na vrijeme ne govori o
svojoj kući i o svojim precima: —
Menalkovi nisu se nikad ženili s ni-
žim rodom. — On u društvu ne zna
biti ni priseban ni pažljiv, u koliko
se to odnosi na predmet razgovora.
Sve što misli, sve hoće da odjeda-
red izgovori, ali ono o čemu govori,
rijetko je ono na što misli. On ne
govori ni malo dosljedno i vezano;
gdje kaže ne, često bi trebalo reći
da; a gdje kaže da, trebalo bi reći ne.
Dok s vama govori, u vas upire oči,
ali to ga se ništa ne tiče, on ne
gleda ni vas ni ma koga ni ma šta
na svijetu. Sve što iz njega možete
izmamiti, i to, kad je najpažljiviji i

najraspoloživiji, to su ove riječi: da,
zaista, dobro, sasvim dobro, dabo-
me, mislim da, sigurno, oh nebo i
još nekoliko riječi i to neumjesnih.
On nije nikada s ljudima, s kojima
ga vidimo. Ozbiljno naziva svoga la-
keja: gospodine; a svoga prijatelja:
la Verdure. Knezu po krvi reći će:
vele časni gospodine, a isusovcu:
vaše vlsocanstvo. Sluša misu, sve-
ćenik svršava, a Menalk mu govori:
Bog vam pomogao. Kad se sastane
s državnim činovnikom, koji je po
prirodi dostojanstven i častan po
svojim godinama i po svome polo-
žaju, koji ga ispituje o nekom do-
godađu i je li se događaj tako desio,
Menalk mu odgovori: da, gospodine.
Kad se je jednom vraćao sa sela,
presretnu ga njegovi lakeji u livreji
namjerom da ga pokradu. U tome
poslu uspiju. Iskrcavaju se iz njego-
vih kola, prinesu mu svijeću ispod
grla, traže mu novčanik, i on im ga

daje. Kad je došao kući, priča pri-
jateljima, što mu se je na putu de-
silo. Oni ga pitaju, kako se je to
desilo, a on im odgovara: Pitajte
moje ljude, oni su tu bili.

— Neuljudnost nije duševna mana,
ona je učinak mnogih mana: lude
oholosti, nepoznavanja dužnosti, lije-
nosti, gluposti, rastrešenosti, prezi-
ranja drugih, pa i ljubomore. Zato
što se ta mana proteže na druge,
još je odurnija, jer je ona uvijek vi-
dan i upadan grijeh. Svakako neu-
ljudnost vrijeđa više ili manje, i to
prema uzroku iz koga proizlazi.

— Kazati za nekoga čovjeka da
je ljut, koji je inače neuravnotežen,
koji se svađa, koji je kivan, zajed-
ljiv i zloćudan: — takva mu je pri-
roda, — to ne znači opravdanje, kako
se misli, to znači priznanje, a da se
na to i ne misli, priznanje da su ta-
ko velike pogrješke nepopravljive.
Kada se govori da je takva priroda,

onda ljudi preko mane prelaze. Tre-
balo bi razumjeti da nije dosta biti
dobar, već treba i izgledati takov,
ako se želi živjeti u društvu; treba
biti sposoban u slaganju i u zajed-
ničkim poslovima, jer to znači biti
čovjekom. Ne traži se od pakosnika
da bude sladak i ponizan. On je
sladak i ponizan, to je njegova zam-
ka, koja je uvijek uz njega. U nju
lovi naivnike, s njom uspijeva u svo-
jim majstorijam. Ljudi uvijek traže
od onih koji su dobra sreća da budu
ponizni, ljubazni i mili; pa nekada
pronađu kako su ti dobri ljudi zli,
te čine štetu, s koje pravi ljudi
trpe.

— Uopće ljudi idu iz ljutnje na
osvetu. Neki se drukčije vladajn.
Oni uvrijede, pa se pokaju. Iznena-
đenje u ovome poslu ne ostavlja
mjesta osjetljivosti.

(Nastaviće se)

VIJESTI IZ ŠIBENIKA I BANOVINE

Općina moli izdašnju pripomoć za uzdržavanje policije

Gradsko poglavarstvo uputilo je molbu Ministarstvu unutrašnjih poslova da na šibenskoj općini odobri redovitu pripomoć za uzdržavanje mjesne policije za budžetsku 1938—39 godinu. To je redovita godišnja pripomoć, koja se u smislu Zakona o unutrašnjoj upravi dijeli ekonomski slabijim općinama, u ime izvjesne naknade za uzdržavanje mjesnih policijskih nadležstava. Dosadašnje godišnje pripomoći općini za ovu svrhu bile su neznatne, tako da za općinski budžet nisu predstavljale skoro nikakovo olakšanje.

Međutim, uslijed pojačanja policijske straže u Šibeniku državnim policijskim službenicima, izdaci općine za mjesnu policiju su porasli. Stoga općina u svojoj molbi od Ministarstva unutrašnjih poslova traži, da se za tekuću budžetsku godinu odobri izdašnja pripomoć, kako bi se pokrili vanredni i olakšali redovni troškovi za policiju.

Šibenska općina već davno traži, da se Pretstojništvo gr. policije podržavi, tj. da Ministarstvo unutrašnjih poslova priuzme personalne i materijalne izdatke Pretstojništva. To pitanje još nije riješeno, iako su financijske prilike naše općine takove, da ona nikako nije u stanju dalje snositi razmjerno vrlo visoke izdatke za policiju.

Općina vjeruje, da će se pitanje podržavljenja mjesne policije vlasti riješiti sa narednim državnim budžetom, tj. sa 1 aprila 1939 god. Dotle, općina se nada, da će je u izdržavanju policije Ministarstvo unutrašnjih poslova potpomoći jednom obilnijom novčanom potporom, jer inače nema odakle da smogne sretstava za tu obavezu iz prenesenog djelokruga.

Komunalni radovi i potrebe

Poznato je, da perifernim predjelima našeg grada nedostaju pristojne i prohodne ulice i putevi. To nam, naravno, ne služi na čast. Da se to stanje donekle popravi, općinska uprava, u okviru mogućnosti, namjerava da pristupi postepenom uređenju ulica i puteva u udaljenijim i zapuštenijim gradskim četvrtima. U

izvršenju te namjere, već se je započelo sa uređenjem puta od bolnice prema novoj gimnaziji. Isto tako uređen je jedan dio Drage ispred mlinice Šupuk. Draga će se u cijeloj površini planirati.

Već davno se mjesni mesari tuže na nedostatak dizalica u klaonici. Sada postoji samo jedna primitivna dizalica na konop. Konop se često kida, i time se nered povećava kod klanjaka. Da se doskoči barem ovoj manjkavosti, kada se već ne može graditi nova klaonica, općinska će uprava u toku proračunske godine nabaviti 14 lančanih dizalica, od kojih je jedna već poručena.

X Kako je do sada općina nerazmjerno mnogo paušalno plaćala za električno osvjetljenje osnovnih škola u gradu tečajem zime, kada se služba poslije podne ne može vršiti bez svijetla, to je općina na vlastiti trošak dala po osnovnim školama instalirati strujomjere. Od plaćanja struje prema faktičnom utrošku, očekuje se izvjesna ušteda.

Za rekonstrukciju željezničke pruge Sinja Bosanski Novi-Bihać

Posebnom pretstavkom, Gradsko poglavarstvo pridružilo molbi Trgovinsko industrijske komore u Splitu, upućenoj gosp. Ministru saobraćaja, da se prilazna relacija Sinja—Bosanski Novi—Bihać rekonstruiše u glavnu prugu II. reda, kao što je predviđena za unsku prugu. Rekonstrukcija te pruge je potrebna zbog preostrih brivina na istoj, te zbog nedovoljne postojanosti gornjeg stroja i slabog osiguranja protiv odronjavanja bregova. Uslijed tih nedostataka, brzina putničkog saobraćaja na Unskoj pruzi, ne bi se mogla odvijati kako je poželjno i potrebno, ako se paralelno sa dovršenjem Unske pruge ne izvede i potražena rekonstrukcija.

Očekuje se, da će gosp. Ministar saobraćaja izloženoj potrebi udovoljiti, jer su u pitanju važni turistički i privredni interesi srednjeg Primorja i njegova zaleđa.

ŽIGON I DRUG

prodaja koža i svake vrsti cipela
ŠIBENIK (DALMACIJA)

NEKA SE BISTRI

Na odgovor svoj gospodi, koja se inače potpisuju svojim punim imenom i prezimenom »ig« „Peč« itd. odgovorićemo ovo: Tresite, gospodo, sve lijepo cvijeće vaših plemenitih duša; nabacujte vaša imena drugima; učite vaše nauke o Vladaru, Državi i Zakonima koga hoćete i kako hoćete. A mi ćemo se čvrsto držati Hristove nauke: Boga ćemo ljubiti nada sve, bližnjega kao same sebe. U vladaru ćemo gledati pomazanika božjeg, u našoj državi Jugoslaviji vršićemo sve naše građanske dužnosti, a nećemo tražiti nikakvih privilegija. Zakoni će nam biti baza našeg vladanja. Pošto je svako rezonovanje s mučenicima Danteovog pakla istoga značenja, kao i one grčke poslovice »Etiopljanina pereš«, to ćemo se pridržavati Danteove nauke: „Gvarda e passa e non ti curar di loro“.

I onako sve što je trulo propada samo sobom.

Dan sokolskog bratstva

9 OKTOBAR, dan mučeničke smrti blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, proglašen je u sokolstvu za DAN SOKOLSKOG BRATSTVA. Tog dana sva sokolska bratstva po svoj našoj domovini sakupljaju od svojih članova priloge i milodare za ovaj socijalni fond iz kojeg pomažu svoju siromašnu i bijednu braću. Svi sokoli treba tada da pokažu na vidan način i stvarno svoju ljubav prema braći koja se nalaze u nevolji. I Sokolsko društvo u Šibeniku ispuniće svoju dužnost: povećće tog dana u našem gradu sabirnu akciju za pomoć svojim siromašnim članovima. Apelujemo zato na svu braću, na sve prijatelje sokolstva kao i na građane srca i duše, da pomognu ovu plemenitu akciju i da svojim prilogom, pa makar i najmanjim, pomognu sirotinju onda kad je to najpotrebnije, oduživši se tako sjeni besmrtnog Kralja.

U NEDJELJU 22 O. MJ. konstituisao se je upravni odbor Savjeta prav. srpske crkve u Šibeniku pod pretsjedavanjem g. prote Krstanovića. Za pretsjednika je jednoglasno izabran g. dr Đoko Malešević, a za potpretsjednika g. prof. Marko Marinčić sa 6 članova uprav. odbora.

Interesantna i čudna provala u crkvu

Prvić Luka, 2 X

Noću između 30-IX i 1-X 1938 provaljeno je u samostansku crkvu u selu Prvić-Luci i sa oltara Gospe Ružarija odneseno je samo zlato, a oltar sa svim predmetima je vlasništvo bratorštine, koja sa istim raspoložbe po volji svojih seljana (članova) bez uplitanja i nadzora stranaca.

S jednog drugog oltara je odnešena malenkost od nekoliko komada nakita, dok sa kipa sv. Franje, koji je onako na oltaru bez zatvora, nije odnešeno zlato i ako to još i sadu visi niz ruku.

Jedna je to od najčudnovatijih provala do sada izvršenih. Prozor, kroz koji je ušao lopov i koji je prije razbio sa jednim jarbolom, ostao je sa svojom od prije se nalazećom prašinom i polupanim staklom na pragu, a nigdje traga nikakvim otiscima ni ruke ni prolaza tijela. Neke čudne mrlje se pojavile na pločama crkve, ali nigdje na nijednom dirajućem predmetu nema znakova krvi i ako je sve predmete lopov lijepo premještao sa najvećom pažnjom i poštovanjem da se ne bi polupali. Još je interesantnije, da je lopov provulio u crkvu i zaboravio sa sobom ponijeti šibice ili ma koje svjetlo, pak imao toliko sposobnoga duha i »mačjih« očiju da je u mraku u sakristiji našao šibice u jednome ormaru između knjiga, koje služe fratrima za vršenje službe božje, pak s tim šibicama odlazio po crkvi, palio po jednu i obijuo oltare ili otvarao slike. Ali i ako je morao paliti šibice i u ruci držati upaljenu šibicu, ipak je imao vremena da sve oltarske okvire sa natpisima ukloni da se ne polupaju i da ne smetaju, a tako isto i jedan križ u velikoj staklenoj posudi, kao i svijećnjake, da se ne bi napravilo barem crkvi šteta, ako i jest bratorštine. Veliki oltar sa svojim kalezimima, monstrancem i t. d. za lopova nije imao nikakve vrijednosti, pošto tamo nije niti pogledao.

Do sada nije niko uhapšen, niko predveden, a izgleda da će veo zaboraviti to sve brzo pokriti?

Pa napokon, što će zlato seljacima, koji su osnovali bratorštinu i brižljivo godinama čuvali nakite od zavjeta i ostalu imovinu, a da nikada nikome strancu, pa ma ko on bio nisu davali ključeva niti knjiga, nego se sve onako vodilo i upravljalo primitivno, seljački, a sada će se barem »neko« s time okoristiti. Član bratorštine.

MATE DVORNIČIĆ (Crikvenica):

(Iz zbirke »Čakavske rožice« *)

DUMI

Zi boka son se lovil zes kudlaci na saku fožu
Kad prišla je štaura noći Pricrekveh
Va kumapniji mojeh karsvicih živeh i martveh
Va dišeži časti našega sela i vil našeh lepeh.

Masmaliči obalčeni va blavitne brageše
Silu su se smeli po škujah i pod zemju,
Va dragah i valah na bleđoj mesečini
Kako razbijan kantunske zubi na njihovu žejju.

*) U ovoj zbirci donša Mate Dvorničić pjesme u raznim čakavskim narječjima pojedinih naših mjesta, da se vidi razlika i ujedno ljepota jezika. Tu su pjesme iz istarske i dalmatinske Bodulije, Reke i Rešćine, Kastavštine i Grobništine kao i Vinodola (te dapače Gradišća i Mačedonije) čiji on govor proučava te je sastavio »Čakavski riječnik« od nekih 4000 riječi.

Dame me gjeda x' svoje stare balature,
Morda bi tela neč povet mi samor o našoj jubavi,
Gad zes čarjenu rožu kraj mene kako peteh kukuriče,
A zarno djamanla mu spod zajika blešći i garlo davi.

V ovoj tučnji zes kudlkeci latit ću djamant ovasl
Dumu moju š nji(n) okitit okol vrata i sneval
Na nje krilu slatke sanki lepe i prelepe
Kako nje šlovek i mladić lanite njoj bahnevat.

Se hudobi su nestale, noć kudlačku martinu požarla,
Od Pridošćice do Cresa grada mažurana jur cvate,
Od Belogu do Lubenic balis je procvetal,
Hodi Dume barzo dugo i largo ju špijan na te.

Obalčena bit češ gaspes va staro narodno ruho,
Našal son tajni kjuč. ko sako sarce otpira i zapira,
Niki ne zna ko ne ja tajne besede: žberlikete i žberlokete,
O Dume dušo moja za tobun mi sarce umira!

Na bardu jur naše ovcì bleju i sako zvirje
Če ti pismu slovinsku kantat i martvo sarce oživet,
Štroligi ću ti povet o vredneh creskeh kopači,

Čuda toga od ribari, drivju i cvitju, koga retko je vit i videt

Saka vogada tristo mij, saki šekund mijar bahnac,
Saki kamik jena spomen, jena jubav saki škar,
Kante čarfene tvoje gore kako rumana zora na nebu
Parva je naša jubav, parve jubavi dar!...

Dume zami djamant, darži ga, čuvaj moju skonzuru,
Na sred sela ćemo leć pod drevo visoko,
Da se selo se zatrese slatko ćemo zakaniat:
Rožice prelepa, Dume, lepo moje oko!....

(Beli na otoku Cresu)

za boka se s kin lovit = tući se, foža = način, Pricrekveh = pred crkvom, karsnik: dobar duh, koji se tuče sa zlim duhovima = kudlacima (vukodlacima), malićima (masmalićima), morama. Zes (mačedonska čakavština: sas) = sa, obalčen = obučen, blavitne brageša = plave hlače, samor = samo, šlovek — čovjek, lanite = obrazi, čarfene lanite = rumeni obrazi, crveni obrazi, bahnevat — cjelivati, gaspet — opet, skonzura = zakletva, zavjet.

Nema slobode

Pišu nam iz Knina :

Što mislite, teško li je u Kninu Hrvatima, kad se zna da su u sredini 30.000 Srba kao na primjer onaj, koji je prije oslobođenja po Kninu gonio magarčića natovarenog drvima, a danas je milioner. Palače mu se protežu od Knina do Zagreba. Jedan drugi, koji je za oslobođenja kopao crnu zemlju, zatim prodavao slamene košarice, a danas ima dvije velike palače sa trgovinom i mjesto motike nosi bagulinu. Još jedan, koji je potkivao konje, danas ima palaču i vrlo dobro uvedenu trgovačku radnju, te mnogi drugi koji do oslobođenja bijahu obični radnici, analfabete, što ih i danas resi, postadoše gazde i sa svojim trbusima sile se kao paun perjem.

Još k tomu kad se zna, da su svi ovi pobornici za socijalnu pravdu i pravicu i koji su za povraćaj na 1918, i nisu za Jugoslaviju, jer nemaju slobode. Ali da, nije im zamjeriti, jer se zna i to da ih ima, koji su bili vjerni kuksfireri i felbeberi Franje Josipa. Bože moj, padne li ikada na pamet onima koji hoće da ruše ustav, vlast itd., pa da dođe do haosa, koji oni žele, što bi bilo od onih dućana i kuća, koje podigoše i što bi bilo od njihove robe. Čini mi se da bi se trebalo opet vratiti k tovarčiću, motiči i čekiću.

Hrvat sam i pripadao sam HSS, sve do nazad odlaska Mačekova u Beograd da se bori za »pravdu, pravicu i čovječnost«; ali odlaskom Mačeka u Beograd prestao sam biti pristaša HSS, jer sam svijestan da je Maček svojim govorom i zahtjevima u Beogradu odigrao svoju 10 godišnju ulogu vođe hrvatskoga naroda. Što mu sad preostaje? Ja mislim da bi morao navjestiti rat Srbima, ili onoj sili, koja mu koči ostvarenje njegove ideje. Navjestiti rat Srbima opet ne može, jer kaže da se sporazumio. Onoj višoj sili također ne može, jer je izgubio prijatelje u Beču, Rimu, Budapešti i Berlinu. Sad traži saveznika u Moskvi.

Sve ovo narod vidi i razumije i o ovome često govori, ali i ako ima terora odozdo, ipak neće se dati više varati od onih kojima ovakova politika diže palače do Zagreba, a sirotinju zavađa sa komšijama i sa vlastima, od čega ima samo štetu.

Gospodine uredniče, ovo vam pišem onako kako osjećam, ali pismo nemojte potpisati, pošto se bojim da mi još, ono malo zaslijepljenih mačekovaca, ne posijeku vinograd; zato Vi štampajte u vašem listu kako znate.

Hrvat,
bivši pristaša Mačekov.

Otkriće reljefne ploče

Banu Petru Berislaviću u Trogiru

*Kako se troši novac Jadranske Straže
za političke svrhe?*

Inicijativom Općine Trogir i Izvršnog Odbora Jadranske Straže u Splitu, još u doba poznate afere sa lavovima, povjerena je izrada reljefa Bana Berislavića u trogirskoj Loži g. Ivanu Meštoviću poznatom skulptoru. Reljef je izrađen besplatno, a ostale troškove snosila je Općina Trogir i Izvršni odbor Jadranske Straže. Otkriće reljefa uslijediće u toku ovog mjeseca, radi čega su bili u Trogiru g. Meštović i pretsjednik I. O. Jadr. Straže Dr Ivo Tartaglia. Kako izvjesna gg. u partiji b.H.S.S., iako nisu imala nikakve veze sa postavljenjem ovog reljefa, hoće i ovu narodnu svečanost upotrebiti za svoje političke ciljeve, to je naravno ovo moralo uslijediti pristankom i g. Meštovića i pretsjednika I. O. Jadranske Straže dr. I. Tartaglia, stvar prepuštena vodstvu b.HSS u Trogiru pak će se ovome otkriću dati karakter političke manifestacije i skupštine (vidi »Obzor« od 8 rujna t.g. br. 203 i pisanje »Jadranskog Dnevnika« u Splitu). Sigurni smo da će ovom prilikom — kao uvijek — simpatizeri crvene Španjolske znati dati pravi značaj ovoj proslavi, mjesto da se uz sudjelovanje svih građana i patriotskih udruženja u gradu i okolici ova proslava provede, kojima također ne bi bilo zazorno vidjeti na ovoj proslavi naše velike crkvene dostojanstvenike kao ni ostale kulturne radnike bez obzira na političku pripadnost. Ovakovim postupkom lišeni su prisustvovanja oni koji su sa g. Meštovićem i Jadranskom Stražom dali inicijativu za podignuće ovog reljefa — što ne može nitko poreći — i dolaze tadašnji najveći protivnici postavljenja ovog reljefa do izražaja i rukuju ovom proslavom samo da je mogu upotrebiti u svoje političke svrhe.

Zašto na ovo članovi I. O. Jadranske Straže, kao i ostali članovi, koliko onih mjesnih, toliko mjesnih odbora širom naše države šute?

Kako se može sa novčanim sredstvima Jadranske Straže ovako raspolagati, kada je poznato da sav novac pretežno dolazi iz našeg zaleđa (Slovenija, Bosna, Srbija, Vojvodina, Hrvatska) i da se sa ovim novcima jedna manifestacija opće narodna pretvara u političku skupštinu onih koji će toga dana po ulicama Trogira obasipati najpogrdnijim izrazima

baš one čiji se novac pretežno troši u ovu svrhu?

Stoga ovim upozoravamo svu našu pošteni javnost i čestite Hrvate-Jugoslavena Trogira i okolice, kao i sve oblasne i mjesne odbore J. S. širom naše zemlje da se upoznaju sa radom pretsjednika J. S. Dr I. Tartaglia, koji u nijednom slučaju i u tom svojstvu nije smio dozvoliti da se ova narodna manifestacija proslavi u stilu poznatog političkog haranžera Paške Kaliterne.

Ne čudimo se pak g. Tartagli, već se čudimo g. Meštoviću.

Mi pak čestiti Hrvati i Jugoslaveni iz Trogira i okolice kao i članovi Jadranske Straže iz bližih mjesla, iako budemo lišeni našeg prava da tog dana sudjelujemo ovoj proslavi, — za volju Paške Kaliterne — naše misli biće upućene uspomeni Petra Banu Berislavića kojega u sadašnjim vremenima cijenimo kao čelik-Hrvata, koji je znao uz drugo, dati krasan izgled kako se ljubi braću svoju, kako se utišavaju politička mišljenja za čistu i pravu ljubav prema svojoj domovini, a ne nasilnim i terorističkim metodama praviti slavlj koja svršavaju skoro uvijek u stilu koncepcije Moskve i Barcelone.

Posmatrači.

A. PAVLOVIĆ

Centrala
BEOGRAD
Filijala
ZAGREB

OSNOVANO
1844

Najveće skladište engleskih štofova u Jugoslaviji: ZA ODIJELA I KAPUTE. VELIKI IZBOR ŠTOFOVA ZA DAMSKE OGRTAČE I KAPUTE. SAV KROJAČKI PRIBOR. - KROJAČKE KOLEKCIJE. Cijene solidne i utvrđene. Prodaja na otplatu.

Zastupstvo i skladište

Krojačnica građanskih i vojnih odijela

Pero M. Bercé - Šibenik

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RABIONA — UTEMELJENA 1822

HOTEL i RESTAURACIJA

„SLAVIJA“

S P L I T M. JOZEVIĆ

Pišu nam iz Sušaka:

U Sušaku je »Odbrana« primljena sa simpatijom i želi se da se proširi i na ovaj kraj. Otkad je Istra otrgnuta od naše države mi nismo imali dobrog lista, u kojem bi se zrcalila duša ove nekadanje Bijele Hrvatske, to zapravo znači zapadne Hrvatske. Sav kraj od Akvileje te Istre, zapravo Bistre, ovamo zvao se u starodoba: »Dalmatia Salonitana« t. j. od Akvileje do Solina, a pošto je Šibenik grad i sa prošlošću i sadašnjošću, to neka uzme vodstvo u ruke na kulturnom polju. Mi ćemo ga poduprijeti. Splitsko »Novo Doba« don Vinka Brajevića nalazite u svakoj našoj kavani. Zato ne smije »Odbrana« da zaostane već dapače da preuzme inicijativu te da od tjednika naskoro postane solidnim dnevnikom. To je potreba našem turizmu i našoj publici i našoj kulturi. Time će se paralizirati utjecaj novinskog merkantilizma zagrebačkog s jedne strane, s druge strane prepriječiti uticaj regionalne politike, koja raspolaže s dnevnicima i raspolovljuje čitav naš javni život, a dapače i familijarni, stvarajući od familije posebne političke zadruge, udruge i trustove. Naš inteligent nema riječi; on nema prava, jer ne spada u »narod«. Međutim naš seljak ne zna, da ta otrcana fraza »seljački narod« nije našeg porijekla već francuskog. — Nakon pada Bastille 14-7-1786 proglasila se je buržoazija narodom, dakle seljački narod u Hrvatskoj oponaša francuske revolucionarce, a drži da je on to prvi izumio. — Isto tako drži za mudru izvornu rečenicu svoga vođe »lajbec je krivo zakopčan«. što je bukvalni prevod rečenice staroga mađarskoga političara Ferencza Deaka. — »Odbrana« neka se drži glavne tačke svog programa: **odbrane istine**. Tako će i naš seljak jednom doći, kad prođe, ohladi se i ustaloži njegov romanticizam, do spoznaje, da je ta njegova politička »Sturm und Drang perioda« bila ne samo štetna po njega samoga, nego da je uzalud nastojao prevrnuti sve kulturne vrijednote i da se je igrao seljačkog boljševizma i fašizma, vođa i Führera, a da to njemu ništa nije koristilo. Doćiće do spoznaje, da je njegov vođa, koji neprestano sjedi u Kupincu, svaki dan u Beogradu, a ne u Kupincu. On će doći do spoznaje da je defacto pretsjednik i vođa Maček u Kupincu, ali da je advokat Dr Maček svaki dan u Beogradu, gdje s njegovom advokatskom punomoći njegovi koncipijenti interveniraju kod raznih ministarstva, a te intervencije ne obavljaju se badava, a on seljak, badava je gubio vrijeme i rušio »bomom stijenju«.

Doćiće do spoznaje da je »Hrvatsko pitanje« pitanje egzistence nekoliko tisuća ljudi, koji su došli do položaja, do kojeg nisu smjeli ni u snu pomisliti, da je to lozinka mnogih ljudi iz dna da se dočepaju mandata i položaja, kao što je lozinka klerikalnog kapitalizma: »sve za Boga i vjeru«, a framasuna: »vlast i kapital.« — U to ime pozdravljamo izlaženje »Odbrane« i želimo joj da ona odbrani sve ono, što još nije izgubilo smisao za staru pametnu i mozgovnu politiku, politiku Erazma Barčića, Frana Supila, Vjekoslava Spinčića, Dra Frana Pilepića, čijim se imenima ponosi Sušak, a koja je poštovao čitav naš narod i seljak i obrtnik i zanatlija i činovnik i filozof i umjetnik i svećenik.

Dr. D.

„TIPOGRAFIJA“ vod. Hamilkar Vitaliani

ŠIBENIK Vj. R. Pelicarić kraj Katedrale Sv. Jakova

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tabele itd. uz najpovoljnije uvjete. - Savjesna i točna podvorb